Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1916

РІК LXI. Ч. 235. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 7-го ГРУДНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 7, 1954. No. 235. VOL. LXI.

РУТЕР ЗА ОХОРОНУ РОБІТНИЦТВА ПЕРЕД МЕХАНІЗАЦІЄЮ ПРАЦІ

КІО ДОМАГАЄТЬСЯ ПІДНЕСЕННЯ ЖИТТЄВОЇ СТОПИ ШИРОКИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

Лос Анджелес, Каліфорнія. — Голова Конгресу Індустріяльних Організацій Волтер П. Рутер у своєму звіті на річній конвенції цієї організації заявив, що федеральний уряд вже тепер повинен дати гарантію, що механізація фабрик не позбавить праці мільйонів робітників та не спричинить нову господарську знижку. Рутер твердив, що потрібна негайна акція, щоб не допустити до обниження життєвої стопи широких мас населення внаслідок дальшої механізації продукції, яку спричинює технологічний поступ. Рутер вдоволений з недавніх виборів до Конгресу, і заявив, що його організація причинилася до перемоги демократів, а при найближчих виборах в 1956 році КІО ще більше працюватиме в тому напрямі, щоб вибрати прихильну до робітничих справ більшість у Конгресі. З цієї заяви виходить, що не буде швидкого злиття КІО із АФП, коли КІО мав би ієдувати в 1956 році. Рутер заявив, що уряд і нова демократична більшість в Конгресі повинні працювати в тому напрямі, щоб збільшити „масову консумцію" в країні. Це можна буде осягнути тоді, коли уряд для піднесення економічного поступу працюватиме для здійснення такої програми: 1. Підвищити заробітні платні та вкладки на добродійні цілі робітників. 2. Негайно звільнити від оподаткування дальші 200 долярів, щоб 800 долярів на кожну особу були звільнені від оподаткування, що піднесло б консумційну силу населення. 3. Кожного року будувати принаймні 2,000,000 нових мешканевих одиниць, і так робити впродовж 20-ох років. 4. Лібералізація федерального соціяльного забезпечення і публічної допомоги стейтів. 5. Прийняття нового закону про охорону здоров'я. 6. Збільшення допомоги безробітним та продовження часу виплачування безробіття. 7. Збільшення мінімальної заробітньої платні з теперішніх 75 центів до $1.25. 8. Збільшення допомоги фармерам на підтримку цін на фармерські продукти. 9. Широка федеральна програма для будови нових шкіл, шпиталів, шляхів, летовищ, парків та інших публічних служб.

Мічелл плянує підвищити заробітну платню

Вашингтон. — Секретар праці Джеймс Т. Мічелл плянує підвищити теперішню мінімальну заробітну платню, яка становить 75 центів, до 85 або 90 центів за годину. Тепер таку найнижчу платню мають коло 24 мільйони робітників у ЗДА. Мічелл обіцяв під час виборчої кампанії 1952 року, що найнижча обов'язкова платня буде підвищена, але Рада Економічних Дорадників президента заявила була в 1953 році президентові Айзенгаверові, що тодішній стан господарки не дозволяв на підвишку мінімальної платні. Тепер, коли економіка ЗДА дещо поправилася, секретар праці Мічелл знову звертається до Ради Економічних Дорадників президента з внеском про підвищення мінімальної платні. Але поінформовані урядові кола передбачають, що секретар торгівлі Синклер Вікс противитиметься збільшенню заробітної платні, а Рада Економічних Дорадників підтримає Вікса. Один високий урядовець заявив, що уряд не думає ще й цього року про підвишку мінімальної платні, бо хоче перед тим добитися доривного покращання економіки країни. Секретар праці Мічел думає не тільки про підвишку мінімальної платні, але також і про поширення мінімальної платні на нових 12,500,000 робітників. Але й тут, думають, що його домаганню противиться працедавці.

Республіканці хочуть погодити Новленда з Айзенгавером

Вашингтон. — Урядові кола змагають до того, щоб помирити сенатора Вільяма Ф. Новленда з президентом Айзенгавером, бо між ними заіснувало розходження у внутрішній (справа Мек Карті) і закордонній політиці (блькада комуністичного Китаю). Справу замирення Новленда з президентом Айзенгавером обговорювали деякі члени кабінету, які конче хотіли б дійти до об'єднання в Республіканській Партії, в якій виразно зарисувалося праве крило, до якого приєднався сенатор Новленд. — Республіканські провідники твердять, що важка буде праця уряду з демократичною більшістю в Конгресі, коли в додатку ще буде роз'єднана Республіканська Партія. Вони вірять, що можна знайти основну базу порозуміння між сенатором і Айзенгавером і тому треба б довести до конференції цих обох політиків. Гадають, що Айзенгавер радо замирився б з Новлендом. Президент заявив на пресовій конференції, що він розходиться з Новлендом не щодо засад, тільки в методі. Підкреслюють і той факт, що Новленд заявив, що не бачить великої різниці між своїм становищем про блокаду Китаю і заявою президента про цю саму справу.

В АМЕРИЦІ

● Сільський поштар в Армстронгу, Мо., на протязі 45 років користувався в своїй праці: двоколкою, екіпажем, шістьма кіньми, трьома уживаними автами і 14-ма новими автами.

● Метрополітен опера в Ню Йорку заангажувала другого співака кольорового походження, баритона Роберта МекФеррін. В цій опері світової слави у цьому сезоні виступає також мурина-співачка Маріян Андерсон.

● Гелікоптер викрив, що літак, якого шукали два дні, впав у горах на кордоні стейтів Мейн і Ню Гемпшір. Пілот і радіотехнік згинули, а п'ять осіб це були живі, хоч мусіли перебути 45 годин на снігу.

● В Аргентині поширюється конфлікт між урядом президента Перона і Католицькою Церквою. Уряд ліквідував кілька католицьких виховних установ, а їхні агенди передав міністерству освіти.

● Президент Айзенгавер наменував Лоя В. Гендерсона, теперішнього амбасадора в Ірані, заступником державного підсекретаря у Відділі адміністрації. Гендерсон — фаховий дипломат, який 32 роки служить у державному секретаріяті.

● Адлей Стівенсон, бувший демократичний кандидат на президента, почавши адвокатську працю в Шікаго, програв першу свою справу, яку вніс від фірми Радіова Корпорація Америки проти Зеніт Радіо Корпорації.

● У Ню Йорку в 1954 році американські туристи залишили 100 мільйонів долярів. На цих гостях заробили: готелі — 24.8%, дрібні продавці — 21.4%, ресторани — 17.7% і решту театри, кіна та нічні клюби.

● Корпорація Дженерал Моторс повідомляє, що цього року продукція авт у листопаді майже подвоїлася в порівнянні з тимсамим місяцем минулого року.

● Сенат одноцушно затвердив номінацію д-ра Вілларда Франка Ліббі, професора Шікагоського університету, на члена Комісії Атомової Енергії.

...мер атакує президента Айзенгавера

...Орлінс, Ла. — Новообраний голова Демократичного Крайового Комітету Пол М. Батлер заявив, що щораз більше показується нездібність президента Айзенгавера рядити країною та об'єднати американський нарід. Це по раз перший демократи заатакували безпосередньо президента Айзенгавера, бо досі всі демократичні атаки йшли проти Айзенгаверових дорадників. Цю першу демократичну атаку проти президента повів Пол М. Батлер, новообраний голова Демократичного Крайового Комітету. Батлер заявив, що він стане ка В. ДіСалла. Батлера підтримали південні й західні делегати, а ДіСалла й Фіннеґена підтримували стейти з великим числом міського населення (Ню Йорк, Іллиной, Пенсилвенія, Огайо, Меріленд). Майбутній спікер Палати Репрезентантів Сем Рейберн хотів відкласти вибір голови партійного комітету, поки не знайдеться такий кандидат, який подобався б Трумановi, але більшість не погодилась на це. Під час вибору Батлер дістав 70 голосів, ДіСалл — 18, а Фіннеген — 16. Після вибору Батлер заявив, що він не є головою жадної групи, ані жадної одної особи, і обіцяв працювати для об'єднання, а не для роз'єднання партії. Батлер має 49 років, в 1927 році закінчив право і практикував як адвокат, працюючи одночасно в партійній демократичній організації. В 1952 році він агітував за вибором Адлея Стівенсона. новище Стіфена А. Мічелла, який резиґнує з кінцем цього року та працюватиме як адвокат. Вибір Батлера вважають успіхом Мічелла і Адлея Стівенсона, які його підтримували, а неуспіхом бувшого президента Геррі Трумана, який був проти вибору Батлера, а підтримував Майка В. ДіСалла.

Стівенсон обіцяє співпрацю демократів з Айзенгавером

Ню Орлінс, Луізіяна. — Бувший демократичний кандидат на президента в 1952 році Адлей Стівенсон промовляв на демократичному обіді в приміщеннях університету до 1,200 осіб і заявив, що демократичні члени Конгресу радо будуть співпрацювати з урядом президента Айзенгавера, коли президент зможе „заключити пакт неагресії" з сенатором Новлендом та з правим крилом Республіканської Партії. Промову Стівенсона передавали радієві й телевізійні стації по всій країні. Стівенсон хвалив однодушність демократичних сенаторів в справі сенатора МекКарті та нарікав на те, що республіканці під час виборчої кампанії поважно загрожували співпраці обох партій, але демократи не працюють для добра якоїсь групи населення, тільки в інтересі цілого народу і тому тепер пропонують співпрацю з президентом, але уряд мусить виключити політику ЗДА в Азії з-під політичних впливів обох партій, і вести її в інтересі цілої країни.

Не „холодна війна", а „холодний мир" — каже Монтгомері

Ню Йорк, Н. Й. — Польовий маршал віконт Монтгомері на зборах членів Товариства Закордонної Політики в залі Гунтер каледжу, запропонував вислів „холодна війна" замінити словом „холодний мир". „Наша ціль — сказав Монтгомері, — є мир, і хоч би як часто ми це повторювали, воно нам не зашкодить". На думку Монтгомері, в роках 1947-1948 можливість війни була велика, але вона значно зменшилася після того, як 1949 року постав Атлантійський пакт, а пізніше НАТО, до якого належать 14 держав, в тому числі Греція і Туреччина. Маршал Монтгомері признав, що зовсім усунути війни все ж таки не вдалося, бо світ поділений на два табори, і завжди може трапитися, що „злі люди спровокують війну". Польовий маршал заявив, що коли під „мирним співіснуванням" розуміти такий стан, який існує тепер, то такий „мирний стан" можливий. Але Монтгомері не вірить у те, щоб у сучасному світі міг панувати справжній дух миру, гармонії і взагалі згоди та любови між народами.

Домагаються „Атомового пляну Маршала"

Ню Йорк, Н. Й. — На річних зборах Товариства Американських Продуцентів у готелі „Валдорф - Асторія" Джан Джей Гопкінс, голова Дженерал Дайнемікс Корпорації заявив, що американська промисловість разом із урядом повинна зорганізувати „Атомовий Плян Маршала", щоб при допомозі атомової продукції збільшити багатство і поліпшити здоров'я та щастя людства у вільному світі. На думку Гопкінса, американський промисл мас запропонувати урядові ЗДА 100-річний плян, згідно з яким фінансовано б і продуковано атомові реактори для тих країн вільного світу, де бракує електричної енергії, харчів і водних споруд. Гопкінс твердить, що вільний світ мусить дбати про економічне піднесення недорозвинених і бідних народів, бо якщо цього не зробить він, то це можуть зробити комуністи, які послуговуються невільничою працею. Гопкінс каже, що використовування атомової енергії для мирних цілей, — це є протиставлення тій програмі, за якою досі продукували з розбитого атому тільки нищівну зброю.

Атомова електрика ввійде в загальний вжиток у 1976 році

Ню Йорк, Н. Й. — На зборах Крайового Товариства Продуцентів в Ню Йорку голова фірми Дженерал Електрік, Ралф Дж. Кординер заявив, що в 1976 році половину всієї електричної енергії, потрібної для фабрик, продукуватимуть при допомозі атомової сили. Кординер, передбачаючи це, закликав продуцентів „відкинути дотеперішній консерватизм" і подумати про побудову атомових фабрик для продукції електричної енергії. Голова найбільшої в ЗДА електричної фабрики Дженерал Електрік порадив промисловцям уже тепер укладати пляни на найближчі двадцять років. На цих самих зборах бувший президент Дженерал Електрік Чарльс Е. Вілсон, тепер секретар оборони, заявив, що ЗДА та їхні союзники з далеко сильнішими від комуністичних держав і з успіхом зможуть відбити комуністичну агресію та втримати мир.

Конференція в Бразилії закінчилася успіхом

Петрополіс, Бразилія. — Економічна конференція 21-ої американської держави закінчилася повним успіхом. Ухвалено протягом двох років відбути нову таку конференцію. Міністер фінансів Мехіко, Антоніо Карріллльо Флорес, заявив у своїй кінцевій промові, що публічна опінія південноамериканських держав оцінює праці цієї конференції як творче осягнення.

ЗДОРОВ'Я ПАПИ ДЕЩО ПОЛІПШИЛОСЬ

Рим. — Святіший Отець Папа Пій XII щасливо перебув важку кризу і помалу вертається до здоров'я. Після атаки в минулий четвер, яка заалярмувала світ безпосередньою небезпекою катастрофи, Папа перевів наступні 4 ночі спокійно. Пухлина в долішній частині шлунка, яка найбільше спричинила коліки, вступилася, так само минулася гарячка. В офіційному комунікаті заперечено, неначе б недугою була якась нарість у шлунку, зате пояснено її, як нежит кишок і запалення частин шлунка. В неділю 5 грудня Папа зміг уперше прийняти безпосередньо ковток води, бо зрештою його кормили від тижня і далі кормлять штучно, дожильним впорскуванням харчевих екстрактів і вітамін. Переведено вливання шлунку. Рішено тим часом не переводити трансфузії крови. Сили Папи помітно вбільшились, що він розмовляв коротко з трома кардиналами. В неділю промовив кілька слів благословення через радіо з своєї постелі з нагоди канонізації монаха Плячідо Ріккарді, що помер у 1915 році.

О.Н. займаються справою засуджених летунів

Об'єднані Нації. — Об'єднані Нації одержали офіційне звернення від З'єдинених Держав, щоб Генеральна Асамблея „швидко й рішуче" зайнялася справою звільнення з комуно-китайської в'язниці 11-ох американських летунів, так, щоб те звільнення прийшло ще перед досвітнім Різдвом. З'єднені Держави домагаються негайно додати до існуючого денного порядку Генеральної Асамблеї точку під назвою: „Скарга на затримання і ув'язнення військових осіб Об'єднаних Націй з нарушенням Корейського воєнного перемир'я". У короткій пояснювальній записці кажеться, що 12 січня мин. року комуно-китайці збили літак над Північною Кореєю, в ході бойових дій. Про долю полонених летунів комуно-китайці не давали ніякої відомості — всупереч постановам Корейського перемир'я і не звернули тих полонених, а щойно 24 листопада ц. р. комуністичне радіо з Пейпінгу повідомило, що всіх тих летунів засуджено на довготермінові кари в'язниці, як „шпигунів", з фальшивим твердженням, що літак збито над Манджурією. На понеділок 6 грудня назначено ще одну нараду 15-ти держав-комбатантів, що брали участь в Корейській війні. Вони мають устійнити остаточний текст резолюції, яку предложать Генеральній Ассамблеї. Вони не полягають, щоб справа перейшла безпосередньо на Генеральну Ассамблею, з поминенням Ради Безпеки, де Совєти мають право „вета".

ОН вперше голосували одноголосно

Об'єднані Нації. — В суботу 4-го грудня Генеральна Ассамблея вперше прийняла одноголосно резолюцію в користь створення міжнародної агенції для переведення в життя пляну президента Айзенгавера, з яким він виступив перед Об'єднаними Націями 8 грудня мин. року, щоб атомову енергію, застосувати мирними силами для мирних цілей. Цей плян відразу передбачував створення спільного „складу", сировини, потрібних для продукування атомової енергії під протекторатом ОН. Совєтський делегат голосував також за загальною резолюцією „в принципі", але його участь у проєктованій агенції ще не є певна. Два додаткові внески, зголошені Совєтами, якими вони обмежував діяльність тієї агенції, відкинено величезною більшістю.

В Єгипті 7 змовників засуджено на кару смерти

Каїро. — Так званий народний трибунал, що складався з трьох високих старшин, — членів Революційної Ради, яка є фактичним керівником Єгипту від часу прогнання короля Фарука, засудив 7-ох членів Магомеданського Братерства на кару смерти, а 12 інших оскаржених на довготермінові в'язничі кари за змову на життя всіх членів згаданої Революційної Ради, як один з засобів плянованого ними державного перевороту. Між засудженими на смерть є також атентатчик на прем'єра Нассера, — а також різні високі давніші і недавні високі державні урядовці, адвокати й професори та люди різних фахів. Це перший із процесів проти членів Магомеданського Братерства, релігійно-політичної організації, яка грала за єгипетської монархії і зараз після неї велику ролю в політичному житті Єгипту, не цураючись засобів, включно з кривавим терором.

КОМУНО-КИТАЙЦІ ЗВІЛЬНИЛИ КАНАДІЙСЬКОГО ЛЕТУНА

ЗВІЛЬНЕНИЙ СТВЕРДЖУЄ ПРИСУТНІСТЬ В КИТАЙСЬКОМУ ТАБОРІ ПОЛОНЕНИХ ЧИСЛЕННИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСЬКОВИКІВ

Гонг-Конг. — Командант канадійської ескадрилі Андрю МекКензі, що його комуно-китайці несподівано звільнили з дворічного полону й доставили в неділю, 5 грудня над кордон Гонг-Конгу, — ствердив, що в тому китайському таборі, в якому він знаходився, перебуває ще багато американських військовиків, здебільша летунів. МекКензі не говорив безпосередньо з представниками преси, бо англійські військові власті не допустили до того, але його стрисчний брат, так само старшина канадійського летунства, який прилетів на зустріч з ним, вияввив, що Андрю МекКензі подав усе, що знав про перебування американських летунів в комуно-китайському полоні, полковникові Сімпсонові, американському зв'язковому в Гонг-Конгу. Всіх отих американських військовиків, так само, як самого МекКензі, комуно-китайці притримали в полоні протизаконно, зламавши постанови перемир'я в Кореї. МекКензі, зв'язковий канадійський старшина до американського летунства підчас Корейської війни, дістався в комуно-китайський полон, коли його літак мусів приземлитися в Північній Кореї. Він не знав нічого про „суд" над 11 американськими летунами і засудження їх на довготермінову в'язницю і був дуже здивований, коли дізнався про це аж тепер, на волі. Його доставили в китайській військовій уніформі. Він був свіжо оголений, але віддавна не стрижений і стратив впродовж останніх двох років свого полону поверх 30 фунтів ваги. Його давня військова уніформа, що її привіз його брат і в яку він негайно переодягнувся, звисала на ньому і він виглядав наче після важної недуги. З табору, в якому він перебував у Китаї, він їхав поїздом майже безупинно 6 днів і ночей, але він не міг сказати, де саме знаходиться той табір. Його перевезуть спершу до Канади, де він має дружину й 4 дітей, а побачення з ріднею, а після того він піде до Оттави скласти детальне звідомлення вищим військовим чинникам. Американські чинники не склали покищо ніякої заяви у зв'язку з новим доказом, що Комуністичний Китай, всупереч постановам перемир'я в Кореї про обов'язкову виміну всіх полонених, затримує безправно американських військовиків, не подає про них ніякої вістки та деяких із них засуджує на високі кари, як буцім то шпигунів.

Приспішено підписання американсько-китайського договору

Вашингтон. — Хоч у минулу середу державний секретар Доллес заявив, що договір між З'єдиненими Державами й Китайською Республікою (національним Китаєм) буде підписаний „між найближчими днями", і так само сказано в офіційному комунікаті про закінчення переговорів, проте підписано цей договір у Вашингтоні вже наступного дня, 2 грудня ц. р. Від ЗДА підписав його Доллес, а від китайців — міністер закордонних справ Єг, який для цього прилетів із Тайпеєу. При підписанні договору були присутні: шеф об'єднаних штабів ЗДА адмірал Радфорд, заступник державного секретаря для далекосхідних справ Робертсон і національно - китайський амбасадор в ЗДА, Веллінгтон Коо. Договір є безтерміновий. В промові з приводу його підписання підкреслено: „Хай він зберігає силу назавжди". Президент Айзенгавер передасть цей договір на ратифікацію Конгресові на найближчу сесію, що відбудеться з початком січня 1955 р. Мабуть ратифікований він буде одноголосно.

Не вияснили таємниці д-ра Йона

Бонн. — Спеціяльна парляментарна слідча комісія, яка була покликана для вияснення голосної справи колишнього західно - німецького шефа безпеки д-ра Отта Йона, що 22 липня ц. р. втік до комуністів, проголосила устами свого голови, д-ра Буцеріоса, що їй не вдалося ствердити правду про причини, які спонукали Йона до втечі. Не знайдено доказів, що Йон дійсно був совєтським шпигуном, хоч і не спростовано можливости цього. Не доказано також, що він забрав з собою якісь таємні документи й списки протикомуністичних агентів. Але стверджено, що він не був знаркотизований, коли переїздив з західнього Берліну до східнього. Під час слідства переслухано 800 свідків. Голова комісії заявив, що більшість членів комісії прийшла до переконання, що Йон втік під впливом спонтанного імпульсу, без попередньої довгої підготови до втечі.

В СВІТІ

● У Токіо урочисто відкрито нове крило, добудоване до найбільшого й найелегантнішого готелю „Імперіяль". Воно має 7 поверхів із 170 кімнатами і коштувало 2 мільйони долярів. Цей готель, побудований у 1922 році, вславився тим, що коли землетрус 1923 року знищив у Токіо тисячі будинків — він не зазнав ніякого пошкодження.

● Між Іраном і СССР підписано умову, згідно з якою Москва зобов'язалась звернути Іранові різними товарами свій борг у висоті 8 мільйонів долярів, що датується з останньої війни, коли совєтські війська були в Ірані, — а вартість 11 тонн золота, що його Совєти вивезли до Москви, — повернути теперішньому іранському валютою.

● 8 японських воєнних злочинців, засуджених після війни американським воєнним судом, звільнено з в'язниці за згодою Америки.

● Комуністи зазнали на терені Об'єднаних Націй прикрої поразки: Вони зголосили були резолюцію з осудом „палів війни". Західньої державі погодились осудити всяку воєнну пропаганду, але відкинули вступ резолюції в сторону комуністів, додавши до первісного тексту вимогу скасувати залізну заслону і допустити вільний обмін інформаціями, як найкращий засіб для збереження миру. Резолюція перейшла проти голосів комуністичного блоку.

● У Кореї є 35,000 воєнних інвалідів, нездібних цілком або частинно до праці. Конгрес Світової Федерації Ветеранів, який закінчив свої наради в четвер минулого тижня у Відні, між численними резолюціями висловив жаль, що досі не розв'язано проблеми корейських воєнних інвалідів.

● Елисавета II вже має різдвяні подарунки для своїх дітей. Вибирала вона їх у крамниці з дитячими іграшками більше як годину й накупила різних забавок вартости від 70 цт. до 30 дол. (за ляльку з візочком для 4-річної донечки).

● У Західньому Берліні американський військовий суд засудив на 3 роки важких робіт і непочесне звільнення з війська 38-річного вержанта Джеймса Візонетт із Грент Репідс в стейті Мішіген за те, що втік з гарнізону й звернувся у східньому Берліні до комуністів за політичним азилем. Комуністи відмовили й виславили його назад. Він дістав був у Кореї медалю за хоробрість.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БЛАГОРОДНЕ ДІЛО

В останніх днях преса подала вістку, що з Америки відійшла в широкий світ частина з усіх 6,000,000 харчових пакунків, як різдвяний подарунок американського народу для потребуючих у 24 переважно европейських, а також азійських, африканських і південно-американських країнах. Пакунки були приготовані Адміністрацією Закордонних Операцій з надвишки департаменту хліборобства. На місцях закордоном вони будуть розподілені при допомозі добровільних допомогових аґенцій, до яких належить і наш Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК), або місцевими американськими дипломатичними чи військовими представництвами. На кожному пакунку, на щиті з американських національних кольорів, дві символічно стиснені руки і напис: „Подарунок від народу З'єдинених Держав".

Це благородне діло нашої країни не має жадної прихованої мети, крім одної: ущасливити 6,000,000 потребуючих родин в усіх закутках землі різдвяною пригадкою, що є ще на світі братня любов і співчуття, що в теперішній жорстокій добі ще не завмерли людські почування і що американський нарід правильно розуміє глибокий зміст різдвяної пісні: „Слава на вишинах Богу, а на землі мир людям доброї волі"!

Це благородне діло нашої прибраної Батьківщини повинно стати добрим прикладом для нас, що маємо направду рідних сестер і братів між тими, які на таке послання доброї волі з тугою очікують і його найбільше потребують. Це — десятки тисяч наших залишенців у Німеччині, Австрії й інших европейських країнах. Для них упродовж Різдвяних Свят переводитиме наш ЗУАДКомітет традиційну Коляду. Кожний з нас повинен по своїй найкращій волі спричинитися до того, щоб вислід цієї „Коляди для залишенців" був направду переконливим доказом того, що братня любов та просте людське співчуття у нас не завмерло і що його не притупили наші власні достатки.

РУКА МОСКВИ ДІЄ

З Мюнхену наспіли вісті про два нові страшні злочини, — один доказаний, а другий правдоподібний, — що їх доконали большевицькі аґенти серед політичної еміґрації з-під Совєтів. Це — жахливе вбивство голови азербайджанського відділу „Радіо Визволення" Або Фаталібея і таємниче утоплення в річці спікера білоруських радіопересилань „Радіо Визволення", Леоніда Карася. Коли додати до цього подібні дотеперішні вияснені й невияснені, відомі й невідомі злочини, включно з таємничими зникненнями або „переходами" людей за залізну заслону та ревеляції таких „навернених" енкаведистів, як Хохлов, тоді можна намалювати загальний образ тої страшної „боротьби тіней", яка ведеться на політично-еміґраційному тлі в Европі і започатковується, як можна здогадуватись, також на інших континентах.

Цілком зрозуміло, що большевики докладають всіх зусиль, щоб витворенням відповідних обставин полегшити собі ту злочинну роботу. І цілком зрозуміло, що найкращим тлом для таких злочинів є ворожнеча між поодинокими еміґраційними групами та гризня всередині їх самих. Якщо завдати собі труду і прослідити тільки останні суперечності в таборі українських націоналістів, можна легко прийти до переконання, що, поза всіми „принциповими" та іншими справами, там мусить бути й відповідна доза виразних ворожих інтриґ.

Політичне і партійне розбиття еміґрації — це, без сумніву, найбільша перешкода в корисній праці еміґрації для добра їх поневолених народів. Невже ж з цього не здають собі справи самі ті еміґрантські групи і їхні керівники? А якщо здають собі з того справу, то чому, серед них так мало доброї волі і так мало практичних заходів, щоб бодай злагіднити взаємні антаґонізми та суперечності?

З дотеперішньої практики можна прийти до переконання, що кожне слово, сказане в справі об'єднання еміґрації або бодай злагіднення антаґонізмів між поодинокими еміґраційними групами і партіями, — це зайве слово. Так багато бо сказано вже тих слів і так мало впливу мали вони на існуючий жалюгідний стан. На словах усі хочуть об'єднання і згоди, навіть було багато практичних спроб для такого об'єднання або бодай координації, але все це обмежується на спробах, після яких антаґонізми часто ще тільки збільшуються.

В обличчі страшної дійсности і зовнішньої загрози, тих спроб, хоч досі й безуспішних, не можна залишати і не можна махати рукою, мовляв, і так з того нічого не вийде. „Трай еґейн!" — пробуй знову — повинні б засвоїти собі цю американську засаду розсварені еміґранти, маючи на увазі доказану щораз новими большевицькими злочинами пересторогу: „Єднайтеся, бо загинете!"

ЯК ВИГЛЯДАЄ СЬОГОДНІ ЧЕРВОНА АРМІЯ

Для західніх військових розвідок не є таємницею, скільки кругло дивізій може виставити в перший день війни Совєтський Союз і скільки змобілізувати їх на протязі перших місяців війни. Вже тепер у самих лише границях СССР стоїть під рушницею 4,750.000 вояків, у сателітних країнах — 1,190.000 і в Китаї — 10,000.000. Однак, большевики добре пам'ятають слова Леніна про те, що сила армії — не в її зброї й чисельності, а в її моральному стані. І вони здають собі справу з того, що ці мільйони вояків, змобілізованих переважно з гущі соціяльно й національно покривджених народів, є дуже сумнівною силою, щоб нею можна було, не вагаючись, розпочинати „останній і рішальний бій".

Від самих початків творення збройних сил („червона ґвардія") большевики мали на увазі цю вказівку Леніна і розбудовували їх не як аполітичні військові формації, за зразком европейських армій, а як замкнені від зовнішнього світу політично-військові школи, в яких зранку й до ночі нашпиговувано вояків „політграмотою" та іншими діялектичними матеріялізмами. Не меншу увагу приділяли вони й підготові воєнних резерв через масові цивільні організації — спортові, ОСОАВІЯХЕМ, „Готов до Праці та Оборони" і ін.

Після останньої війни, в 1948 році, справу підготови воєнних резерв з цивільного населення перебрала в свої руки новостворена організація ДОСААФ — Добровільне Товариство Сприяння Армії, Авіяції і Фльоті. Цією організацію керує Президія, що знаходиться в Москві і складається з високих старшин. На чолі Президії стоїть генерал-ляйтенант Ґрітчін, підпорядкований безпосередньо міністерству оборони СССР.

Членство в ДОСААФ номінально є добровільним, але фактично обов'язковим для всіх чоловіків віком до 40 років. Військової справи — суходільної, морської й авіяційної — навчаються члени цієї організації у відповідних гуртках при клюбах, а крім того переходять практичний вишкіл при військових частинах, створених з членів цієї ж організації при фабриках, колґоспах і установах.. По містах і районових центрах ці військові частини об'єднуються в полки й дивізії, які мають свої власні склади зброї та амуніції, а також автомобільний транспорт. Загальну кількість членів ДОСААФ, що є по суті „армією поза касарнями", обраховується на 20,000.000 осіб.

При масовій мілітаризації населення і гарячковій розбудові військової промисловости, Москва рівночасно веде пропаґандивний „похід за мир". По закінченні останньої війни цей „похід" є найбільш ґрандіозною кампанією, веденою по всіх країнах світу і розрахованою на моральне роззброєння „капіталістичного світу". Жадної нагоди не минають явні й тайні комуністи на Заході, щоб не протиставити „американським паліям війни" боротьбу за мир „проґресивних елементів". З „походу за мир" народилася в Москві, як її логічне продовження, теорія „співіснування", за яку довірливо вхопилися не тільки настрашені примарою третьої війни пересічні громадяни західньо-европейських країн, але навіть і дехто з чільних політиків.

Новітні втікачі з-поза залізної заслони одноголосно твердять, що більшість рядових вояків совєтської армії з існуючого режиму невдоволені. Авреоля, що її десятки років творила пропаґанда довкола кремлівських володарів, — розвіялася після смерти Сталіна. Новий диктатор Маленков в народі непопулярний. Нерідко можна почути серед вояків критичні зауваження про ту чи іншу постанову уряду. Комсомольці й комуністи стали значно стриманіші і не підкреслюють, як раніше, на кожному кроці своєї партійної приналежности.

З-поміж старшинського складу протисовєтські настрої найвиразніше проявляються у кадрових старшин — учасників останньої війни. Вони вважають, що в цій війні народ своєї цілі не осягнув, а перемогу використовують бюрократична та військова верхівки. Зв'язані з народом тісними зв'язками, вони добре знають про його нужду та безвиглядність, і не вірять в обіцянки пропаґандистів. Звичайно, від таких настроїв до революції ще далеко, але, беручи їх під увагу, найвище командування ще в 1945 році перевело масову чистку, внаслідок якої більшість середніх старшин викинуто, а на їх місце прийшли нові командири, що позакінчували військові школи вже після війни.

Після 1945 року жорстоку чистку старшинського складу переведено ще двічі, при чому особливу увагу звертало ся на військові з'єднання, стаціоновані в Польщі, Східній Німеччині, Чехословаччині і Румунії.

Окрему групу серед молодих старшин становлять випускники т. зв. суворовських і нахімовських шкіл, названих так на честь катерининського генерала Суворова й миколаївського адмірала Нахімова. Ці закритого характеру школи зорганізовано під час війни на зразок дореволюційних кадетських корпусів. Їх вихованці, що змалку вбирають в себе комуністичну ідеологію у повному відриві від зовнішнього світу, — приходячи до війська, зустрічаються тут з реальним життям і, природна річ, розчаровуються в усьому, в що перед тим вірили. Це є добре вишколені старшини, але немало серед них ніґілістів і скептиків, що лише завдяки перейденій дресурі не проявляють назовні своїх дійсних настроїв.

Останнім часом партійно-політичну роботу в армії значно підсилено. Зокрема, в 1951 році відновлено зліквідований в 1943 році ненависний для рядових вояків інститут сотенних політробітників.

Цікаве ще одне: в артикулі 193-му совєтського кримінального кодексу передбачено 31 вид військових злочинів. За доконання 20 з них може бути застосований розстріл.

Так розповідають нові втікачі з совєтської армії. До їхніх інформацій, а також до інформацій національних з-підсовєтських еміґрацій, державні й політичні мужі Заходу мали б прислухатися з більшою увагою, щоб належно оцінювати совєтський пропаґандивний галас, а зокрема московські принадні пропозиції про „співіснування". Чи не боїться Москва Заходу більше, як Захід боїться Москви?

В. С-ко

Микола Кокольський

ЗВИТЯЖНА ІДЕЯ

У світовій літературі є чимало творів, що змальовують такий вицвіт „культури" двадцятого століття, як концентраційні табори. Ті книги — це документ, це свідоцтво глибини занепаду морально здичавілої людини, що брутальною силою намагається зломити вільного людського духа. Та зломити його не так то легко. Бо хоч тіло немічне, але бадьорий дух не зраджує ідеї волі іноді навіть при найстрашніших муках і найбільшому пониженні.

Перед нами книжка голляндського письменника Ніко Роста п. н. „Ґете в Дахав". Писана вона у формі щоденника, в якому автор записує події дня у концентраційному таборі в Дахав. Зміст книжки — не страхіття табору, а в першу чергу боротьба вільного людського духа з брутальною силою туполобого нациста. Тло дії — понурий, насичений людськими стражданнями і кров'ю шматок землі, нацистівський концентраційний табір у Дахав. Високі загороди з колючого дроту, сторожові вежі, СС-и з кулеметами напоготові і задушливий дим з безперервно чинного крематорію. Час дії — друга половина 1944 р. до приходу американської армії. На цей шматок землі кинуто до сорока тисяч людей, данина крови кожної землі, на яку ступив брунатний равбріттер. Сорок тисяч — це сталий стан. Бо хоч повсякденно вибувають звідтам цілі сотні в обійми смерти, одні з наказу, а інші поконані всякими язвами, — сталий стан забезпечений новим приростом, новими перемогами равбріттерів над безборонною людиною.

Переважають серед цієї многотисячної громади інтелектуалісти різних націй, різних віровизнань і різних політичних переконань, люди яких Гітлер найрадше замучив би на смерть. Бо в них він бачить найбільшу небезпеку для свого режиму. І слушно: немає ні кулі, ні отрути, що мали б силу вбити їхній спротив. І ось вони тут у цьому пеклі, поміж купами тифозних трупів, під розривами бомб, в гуркоті крісових сальв, що розстрілюють десятками полонених вояків, під вічною загрозою смерти, вміють подолати жах тієї смерти, вміють вдержатися при житті, не понижуючи своєї гідности. Ту міць дає їм думка. Духова культура не гине навіть у затруєній атмосфері концентраційного табору, навпаки її полум'я роз'яснює й тут безпросвітню темряву. І ось ті здеградовані брутальною силою до нумерів носії культури не здаються, а зводять боротьбу з цією злою силою. Тут вони раз-у-раз діляться своїми відомостями з різних ділянок людського знання, а в першу чергу з ділянки літератури, тут дискутують над різними проблемами, а кожне їхнє слово — це дане життю зобов'язання держати себе гідно і не впасти жертвою постійних погроз і упокорень. Їх знання і їхня глибока віра в ясне майбутнє людини є джерелом, з якого випливає їхня воля не здавати позицій, а видержати хоч би й до смерти. Бо немає жадної вартости життя обідране з культурної спадщини, обідране з ідеї.

Тільки... у владики два язики — каже народна приповідка. Отак і з автором тієї книжки. Один язик — це той, яким він послуговується, змальовуючи реальну дійсність гітлерівського „нового ладу". А рівночасно для такого самого ладу, що замкнув у своєму концентраційному таборі — державі третину людського роду що полив кров'ю і сльозами цілі континенти, є в Роста другий язик гладкий і медом намазаний, бо вихований на діялектичнім матеріялізмі. І немає в цілій книзі ні словечка про большевицьку тюрму народів, про знущання і наругу над людиною під покришкою побудови комуністичного ладу, про десятки років боротьби вільного людського духа з диким большевицьким насильством. Навпаки. Для совєтських громадян, співтоваришів недолі автора записок, царство червоного терору — це ідеал, за яким вони зідхають у дахавській неволі. Серед тисяч в'язнів, що жили під большевицьким режимом, немає тут ні одного, який сказав би слово правди про комуністичний рай. Немає серед тих тисяч ні одного українця, хоч українська земля зложила в Дахав чималу данину крови. Та української правди, як і правди всіх поневолених червоним насильником, не може бути в обличчі людини, яка того насильника захваляє. І ось у світлі тієї правди блідне вартість книжки Н. Роста, блідне щирість його думки. Бо правда і воля є одна для всіх людей і ярмо неволі є одне, байдуже, на який колір його помалюють.

Книжка, про яку йде мова, цікава, зокрема, для нас ще епізодом, в якому автор згадує про свою поїздку на Закарпатську Україну десь в 1932-му році. (Очевидно в автора це ще й далі Карпатська Росія). Побув він тут декілька днів в містечку Воловець, у Веречках і Волосянці з метою пізнати життєві умови населення під чеським режимом, що „через злочинну реґуляцію границь по першій світовій війні подібний був радше до великого, концентраційного табору", де народ животів у голоді та різних недостатках. А пізнав автор ці умови дуже просто: заїхав до багатого жидівського купця і в його товаристві відвідав декілька жидівських родин. Кілька відірваних балачок на тему їжі та заробітків вистачило авторові для того, щоб стати знавцем місцевих відносин, які він і описав у брошурі, виданій в 1932-му році в Бельгії п. н. „Заголоджена країна в Европі". Очевидно немає тут згадки про історію Закарпаття, про його вікове поневолення мадярським бароном, що пустив сюди цілу зграю п'явок, які висисали живу кров тієї землі, бо це авторові непотрібне. Його завдання — кинути тяжке обвинувачення чеському урядові і таким чином відвернути увагу світу від того страхіття, яке наростало в тому ж часі на українськім материку, страхіття штучного голоду, викликаного комуністами з прозорою ціллю — зломити опір українського селянина, а з ним і хребет української нації.

Два язики і дві правди, етика, на якій будували й будують свою силу тирани, деспоти, фюрери, диктатори, вожді й різні проводи — „генії людства". Та правда є тільки одна. Тому даремне намагаються всякі підніжки і прислужники цих „геніїв" брутальною силою і брехнею викривити і здушити її. Бо переможе таки ідея.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ

ПІДСОВЄТСЬКИЙ КРАКІВ

Тому саме Краків, що на описі життя в цьому місті можна легко уявити життя і в інших містах Польщі а, крім того й тому, що подає його людина, яка прожила в Кракові повних сім років до війни, стоячи на чолі одної німецької електро-технічної фірми. Тепер склалося так, що цей самий німець, в складі німецької торговельної місії, прожив більше як два тижні в Кракові і його опис заслуговує на повну вірогідність. Опис цей починається від головного залізничого двірця; читаємо:

Велику галю цього двірця заповнюють звичайні лавки. А на них і під ними повно людей. Хто прийшов сюди, щоб кудись від'їхати, той мусить принести з собою — час. На сто поїздів, які приїздять або від'їздять, тільки десять приходить точно. Поїзди до Варшави, Львова, Лодзі чи Познаня відходять з-правила з 3-5-годинним спізненням. Поїзди місцевого сполучення спізняються на 2-3 години. А на стінах величезні транспаренти. Біля них клаптик паперу, на якім написано: „Відвідуйте віддпустове місто Ченстохову". Біля цього заклику плякат московського зразка: священик, який тримає в одній руці пістолю, ніж і гаманець зі знаком „$", а в другій — біблію і рівночасно підставляє ногу активістові. Такі „образи" а власне їх рештки, можна бачити на всіх вулицях міста, бо мешканці їх здирають, або замазують болотом.

Культурне життя теж змінилося. „Сатиричний театр", знаний з свого прокомуністичного наставлення, світить пустками і існує тільки завдяки державній допомозі. Як є якісь глядачі, то це „делеґації" професійних спілок, або колгоспів. На театральних оголошеннях можна читати: „Ілля Головін" — Міхалкова, „Світанок над Москвою" — Сурова і „Незабутній рік 1919" — Вишневського. А проте німецький театр, який гостював тут (зі східнього Берліну) і грав в німецькій мові, був завжди переповнений.

В т. зв. академічній дільниці Кракова існує десять високих шкіл, які є твердинями комунізму. Всі студенти мешкають в 14 касарнях, які стоять під управою та охороною УБ (Ужонд Безпеки, — польське МВД). Найбільше число слухачів мають відділи машинознавства, металюрґії, хемії та будівництва. Хто наприкінці року не викажеться добрим успіхом в марксизмі-ленінізмі, політичній економії та в діялектичнім і історичнім матеріялізмі — того проганяють з високої школи. Ця сама кара чекає на кожного за лиху ноту з російської мови.

Також дуже змінився вигляд міста. Воно уподібнилося до совєтських міст, де нужда, голод та бруд бють у вічі на кожному кроці. Сяк-так виглядаючі будівлі, де приміщені органи партії, УБ і т. п. Інші доми пообдирані і носять на собі ще сліди війни. Мешканці одягнені дуже бідно. Великий попит між жінками мають старі журнали мод, які на чорному базарі йдуть за ціну золота. Образ міста творять вояки, поліцисти, чорноторгівці та жебраки. Авт небагато. Засіб транспорту ч. 1 — драниівий віз і такі ж коні. Омнібуси обслуговують головно нову промислову дільницю. Найпевніший і найкорисніший засіб, щоб дістатися на означене місце — це власні ноги.

Майже всі крамниці удержавнені. Що тільки появиться до продажу в харчових крамницях, мешканці розкуповують негайно, бо бояться голоду. Нічого дивного, що чорна торгівля грає велику ролю в житті населення. І так один кілограм картоплі коштує 4 злоті (за офіційним курсом — $1), один кілограм свинячого товщу — 40 зл., солонина — 38 зл., а масло — 60. Ціни на ярину — заворотні. Головка капусти коштує 2 зл., один кілограм огірків — 10-12 зл., а помідорів — 35 зл. Не краще виглядає справа і з одягом та взуттям: мужеський одяг — 700 зл., високі черевики — 650-850 зл ($200), мешти — 250-300 зл., 1 метр вовняного матеріялу — 30-500 зл., а елеґантні жіночі мешти — 1000 зл.

Не менше характеристичною є заробітна платня робітників і т. зв. „суспільна опіка". Помічник робітника заробляє в металюрґійнім комбінаті 600 зл. місячно, фаховий робітник — 1000 зл., а „активіст" — 1500 зл. З цього, однак, відпадає четверта частина платні на податки, партійні та професійні вкладки, державні позички і т. п. „Суспільна опіка" виглядає так, що вдовина рента становить місячно 55 зл., а нездібні до праці дістають на місяць 25 зл. І тому нічого дивного, що населення ненавидить комуністичний режим та його функціонерів. До німців, яких спроваджено до Кракова як фахових робітників зі Шлеська, ставиться польське населення толерантно. Всім є спільний ворог комунізм. Партійні функціонери живуть в цілковитій ізоляції. Населення оминає їх, мов зачумлених. Ті з-поміж них, які живуть на передмістях, мають наказ від партії ходити щонайменше по двоє і зі зброєю.

Так виглядає сьогодні Краків, старе европейське місто — закінчує свій опис автор.

Нестор

Володимир Янів

НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ НІМЕЦЬКОЇ ПСИХОЛОГІЇ

(2)

Щоб вповні зрозуміти сучасні аспірації німецьких психологів визначити нові розвоєві шляхи, треба усвідомити стан, в якім знаходилася німецька психологія в останніх роках. 12 років націонал-соціялізму, в тому числі 6 років війни відсепарували німецьку науку, а зокрема психологію від зовнішнього світу. Всяка сепарація в науці, в розумінні недостачі безпосереднього обміну досвідом, веде до застою. Це між іншим добре зрозуміли й большевики, доказом чого може бути факт, що їх наукові делеґації щораз частіше являються на міжнародних конґресах (між іншим вони не були заступлені на XIII Міжнароднім Конґресі Психологів, який відбувся 1951 року в Стокгольмі, але були присутні на цьогорічнім — XIV — Конґресі в Монтреалі і на „Міжнародних Днях Психології Дитини" в Парижі). Свою ізоляцію відчули німці вповні не тоді, як ще вони самі відокремлювалися, бо тоді мали вони велику кількість імпульсів, завдяки яким не запримічувалося застою в науці, але щойно по катастрофі, щойно після капітуляції, яка з природи речі вела до пригноблення. Вправді науковці скоро визбулися післявоєнного пригноблення і негайно почали шукати виходу з імпасу, але втраченого часу не можна легко надолужити. Психологи належали до тих перших, які намагалися отрястися з важкого маразму глибокого розгрому: їх перший післявоєнний конґрес відбувся вже з 1947 р. і, реферуючи його хід та з'ясовуючи висліди, назвав я вже тоді звітну статтю: „Воля жити й перемагати". Проте ще по роках не вдалося їм відвоювати втрачених позицій, не зважаючи на щорічні конґреси й зустрічі. Ба, що більше: науковий доріст зневірився в традиційних напрямках німецької психології, і опинився під непереможним впливом англо-саксонської науки. Це, зокрема, виразно зарисувалося на минулорічному конґресі в Кельні, після якого можна було говорити про зворот німецької психології „вліво", до матеріялістично фундованого експерименту, до підкреслювання конечности емпірії, до заперечування вартости гуманістичного напрямку психології.

І саме цьогорічний з'їзд треба вважати за генеральну спробу звільнитися з-під впливів чужих наукових доктрин. Цьогорічний з'їзд — це намагання визначити розвиткову лінію на майбутнє. А такі завдання не дадуться осягнути без візії чогось величного, захоплюючого, приманливого. Тому змобілізовано найкращі сили, до подробиць продумано плян, докладно розподілено ролі. І в обороні „клясичної лінії" німецької психології виступила ціла „стара ґвардія" німецьких науковців, які в ні одному випадку не перечили собі, які без винятку виходили зі спільних позицій і які ці спільні позиції в різних напрямках розробляли. Ніякий опонент не дійшов до голосу, зрештою ніякого опонента, мабуть, і не було. Не виключене, що дехто з можливих опонентів свідомо абсентувався. Звичайно, про відвічну контроверсію між матеріялізмом і ідеалізмом ніхто не говорив, бо сучасна наука вистерігається передчасних метафізичних висновків, стоячи твердо на ґрунті того, що дасться дослідити, перевірити й довести. Проте, ціла настава спиралася на традиції німецької філософії, вирішної для ідеалістичної атмосфери, панівної в німецькій науці. Згідно з традицією, намагалися прелеґенти дати своїм доповідям філософічну підбудову, що було тим більше характеристичне, що це був з'їзд професійної, а не суто наукової організації. Таку основу філософічну підбудову можна було знайти не менше як в п'яти доповідях, при чому іноді зауважувалися навіть релігійні нотки, хоч доповідач виразно застерігся, що не є його завданням і наміром ставати на релігійний ґрунт. Це сама актуальна проблематика в зв'язку зі законами розвиткової психології доводила до порушення релігійного моменту. Стверджуючи наявність філософічної підбудови, хочемо підкреслити ще раз те, що ми сказали на початку, що німецька психологія шукає своїх шляхів, при чому рішальним для того шукання є не тільки наявність амбіції дати щось нове, а також і охота не стати запереченням, але послідовним розвиненням дотеперішньої розвоєвої лінії. Бо хоч як це не дивно звучить, але інтернаціональної науки в повному того слова значенні нема. Наука як цілість і поодинокі її ділянки є завжди в більшій чи меншій мірі відбиттям етнопсихічних властивостей того народу, на ґрунті якого вона розвивається. Це навіть спонукало українського психолога, проф. д-ра О. Кульчицького говорити свого часу перед німецькою авдиторією про „розвій психології у Франції як вияв французької духовости". І саме утримування зв'язку з філософією, намагання давати синтезу, вияснення, інтерпретацію є характеристичне для німецької психології, тоді як англо-саксонська психологія схильна обмежуватися до емпірії, до стверджування, до реєстрування.

Доповідачі вважали спеціяльною цінністю психології (проф. Арнольд з Вюрцбурґу), що вона стоїть на пограниччі між гуманістичними й природничими науками. Саме в цьому факті треба добачувати запоруку, що психологія відповість вимогам сучасної доби, заснованої на основнім протиріччі, що людство, формоване гуманістичною культурою історичної минувшини, опинилося в технічному суспільстві модерної доби упромисловлення й цивілізації (проф. Маєр з Мангайму в інавґураційній доповіді). В захитанні рівноваги між давньою культурою з її традиційними вартостями та перевагою духового і між модерною цивілізацією, розрахованою на матеріяльний добробут і на ужиточність, добачують більшість дослідників джерела сучасної кризи, а один з найповажніших сучасних німецьких психологів, професор Вільного Унісерситету в Берліні, д-р О. Крог, виступив з доповіддю, призначеною для ширшої публіки, в якій говорив „про посланництво психології в кризі сучасности". Згадуваний вже доц. Цайзе пішов так далеко, що не завагався визнати позитивом психології те, що вона стоїть на межі літератури. Тому психологія, як наука, не повинна вагатися конкурувати з красним письменством щодо плястичности представлення характерів. Цитуючи Ґете, що, мовляв, „хто тільки оцінює людину, той робить її гіршою", прелеґент домагався, щоб психологи не обмежувалися до оцінки, але щоб зайнялися формуванням людини. Людина не є тільки продуктом того, що з неї зробило життя й умови, — людина є передусім тим, чим вона сама себе зробить. Вона творить себе безперервно, вона ніколи не „є" (в розумінні „не є вповні закінченою"), вона завжди „стається" (професор Томе). Коли ми в кризову добу цивілізації надто навчилися пристосовництва і коли внаслідок цього втрачаємо свою індивідуальність, то психологія повинна стати нам панциром. Коли консерва заступає харч, пристосований до індивідуального смаку споживача, коли серійне убрання звільняє нас від конечности йти до кравця, коли радіо довело до занику домашнього концерту, а преса думає за загал і формує одноформну опінію (Маєр), коли ми звикли до гамору й смороду вулиці, чи до діялектики матеріялізму (Цайзе), — тоді справді найвища пора подумати про „гігієну духового життя".

Мілена Рудницька

ДВА ЮВІЛЕЇ

(З приводу 70-річчя оснування першого українського жіночого товариства й 20-річчя Українського Жіночого Конґресу)

Задушлива атмосфера галицького провінціяльного міста 80-х років минулого століття. Часи, коли після короткого періоду піднесення, спричиненого Весною Народів, і згодом після захоплення, що його в 60-х роках викликало віще слово Шевченка, — важка хмара пригнічення і байдужности налягає на західньо-українське громадянство. Його горизонти кінчаються на чорно-жовтих стовпах, що відмежовують Галичину від Росії. Лояльність до австрійського уряду не свариться з фактом, що цей уряд віддав усю політичну владу в Галичині, отже державну адміністрацію, судівництво й самоуправу, повністю в руки поляків. Зацікавлення тодішньої галицької інтеліґенції, вся спрямованість її життя, віддалюються від потреб та інтересів народних мас, навіть мова української провідної верстви відходить від народного пня: вона засмічена московськими, церковно - слов'янськими й польськими висловами. А тим часом село потопає в пітьмі і крайньому економічному визиску.

У Львові, столиці краю, почнеться вже незабаром реґенераційний процес нації. З Києва, почасти теж і з Відня, з Цюріху й Женеви та з інших центрів европейської культури прийдуть імпульси нового життя. Творчий фермент, що його в галицьку суспільність вніс Драгоманів, породить нові почини в громадсько-політичній і літературно - науковій галузі, повстануть нові журнали, нові політичні організації. Але поки нові ідеї дійдуть до свідомости широких кіл громадянства, поки вони втіляться в конкретні форми організації, поки вони увійдуть у національно - політичний світогляд загалу, — мине ще шмат часу. А покищо у 80-х роках громадянство на галицькій провінції загрузає, як сказано, в реакції і мертвеччині. Так було в таких містечках як Белелуя, Снятин і Болехів, не інакше було в Станиславові і Стрию, себто в усіх тих забитих дошками від широкого світу місцевостях, що в них проходило життя та які були сценою діяльности Наталії Кобринської. В жовтні 1884 року — це був Станиславів.

Громадянство, що про нього була мова, це, очевидно, чоловіки. Жінки — не рахуються. Вони не приймають жадної участи навіть у вузьких виявах суспільного життя. Їхнє життя пливе окремим річищем.

Моторошно робиться на душі, коли згадати, тодішнє становище галицького жіноцтва. Селянка — здебільша неписьменна, перевантажена працею, прибита злиднями. А в тім, тільки ця неграмотна і збідована селянка є продуктивним членом свого народу. Вона є не тільки важним господарським чинником, але теж оберігачем і творцем цінностей пребагатої народної культури. Бо це вона плекає, витворює і передає з роду в рід пісні й вишивки, усну словесність і народну ношу, всю скарбницю селянського побуту і прадідівських звичаїв.

В противенстві до неї жінка інтеліґентської верстви веде паразитне життя. Її освіта теж дуже низька, засвоєна здебільша вдома, бо до шкіл дівчат з добрих родин посилати не було звичаю. Ця освіта обмежується програмою нижчих кляс початкової школи і тільки часом поширюється відомостями, зачутими в родині чи в товаристві, або читанням випадкових книжок. Є в краю дівочі т. зв. виділові, себто вище зорганізовані початкові, школи, є дівоча учительська семінарія у Львові, але з українок мало хто тоді з цих шкіл користає.

Одинока ціль життя тодішньої жінки й одинокий її шанс — це заміжжя. Від нього залежить її доля, в ньому весь суспільний і, так би мовити, метафізичний сенс її існування. Опріч справ родинного дому, змістом життя є ще маломістечкові сплітки, є мода, є т. зв. добрий тон. Законом, що його не вільно порушити ні дівчині, ні заміжній жінці, є прилюдна опінія, чи точніше те, що личить і що не личить (або, як казали тоді в Галичині, те що „випадає" і „не випадає"). Цей закон диктує жінці в усіх життєвих ситуаціях її поведінку.

Є ще й третя категорія жінок, але їх відсоток невеликий. Це ті, що не найшли жениха й самі заробляють на хліб насушний. Це сільські вчительки, кравчихи, господині у вдівців, тощо. Вони є предметом співчуття і насміхів загалу.

Все це треба мати на увазі, щоб зрозуміти й належно оцінити небуденність появи Наталії Кобринської, коли вона, перша на українському Заході і перша взагалі на українських землях, підносить голос за право жінки на освіту й працю, за належне місце для жінки в громадянстві та за її людську гідність.

Була в одній особі піонеркою нових ідей і їх пропаґатором, ідеологом і суспільним реформатором, публіцисткою і письменницею. Широка освіта, добуда самотужки, йшли в парі з вродженою інтеліґенцією, особиста культура з розумом, ораторські здібності з літературним хистом. Але не ці блискучі інтелектуальні прикмети становлять головну силу пробудниці українського жіноцтва. Наталія Кобринська це в першу чергу характер. Це її піонерський дух, її сила переконання, та іскра Божа, що каже людині вірити в свою правду, дарма, що її ніхто ще не визнає, вірити наперекір усім і змагатись за неї, йти своєю стежкою і бути переконаним в її правильності, — хоч іти по ній, може, не дуже вигідно. Ця сила духа чинить з Наталії Кобринської зовсім виняткову людину, що на десятиліття випередила своїх сучасників і зокрема тодішнє українське жіноцтво.

Походила, як відомо, з консервативної священичої родини, сама дочка і дружина священика, Імосцянка і Імость, як казали в Галичині. „Пансько-попівською" прозиває її з досадою закоханий в ній без взаємности Михайло Павлик в листі до Людмили Драгоманової. Родинне оточення культурне й високопатріотичне, атмосфера батьківського дому насичена національно - політичними проблемами, бо ж батько Наталії, отець Іван Озаркевич, є послом до галицького сойму, згодом теж і до віденського парляменту. Задатки, що їх дістала від природи та які винесла з дому, розвиває наполегливою працею над собою. Читає дуже багато. Багато, як на тодішні часи, подорожує. Була у Швайцарії, часто бувала у Відні, поїхала до Праги, щоб нав'язати особисті контакти з чеським жіноцтвом, яке високо цінувала. Була, очевидячки, й в Києві. Провадила широке листування з друзями на громадські і літературні теми. Близька приязнь в'яже її з найпередовішими сучасниками їй земляками, в першу чергу з Іваном Франком, що був її дорадником і помічником у видавничих справах, а також з Михайлом Павликом, Остапом Терлецьким, Осипом Маковеєм та іншими. Зуміла розшукати та згуртувати до спільного діла всі тодішні наші „письменні" жінки. Отже життя її було багате й цікаве, хоч проходило воно здебільша на глухій галицькій провінції.

Рішальний вплив на напрям її життя мала її особиста трагедія. Коли після кількох років щасливого подружнього життя залишається молодою вдовою, перетоплює своє особисте горе на велику рушійну силу служби для справи. „Серед розпучливого хаосу блиснув промінь світла, котрий навів мене на стежку, по якій, здається, буду вже йти до кінця мого життя" — записує Кобринська в своїх автобіографічних записках.

Варто призадуматися, чому Наталія Кобринська вибрала власне цю, а не іншу стежку, чому власне з жіночого питання вона зробила центральну проблему свого життя?

Наталія Кобринська не залишила нам систематичного викладу своїх поглядів в одному творі. Але з її окремих публіцистичних і літературних праць та з її громадської діяльности можна відтворити собі всю її програму емансипації української жінки. Першим пунктом цієї програми є постулят освіти для жінок. Отже: відкриті двері до всіх шкіл з університетом включно, і поруч шкільництва шлях самоосвіти, себто пляхова лектура, бібліотеки, жіночі видавництва. Вимогу широкої освіти й духової незалежности Наталія Кобринська ставить на першому місці, бо тільки освіта може двигнути жінок на вищий соціяльний щабель. Неосвічена жінка не може добути економічної незалежности, а економічна залежність жінки від батька чи від чоловіка принижує жінку, витравлює її найкращі психічні та інтелектуальні задатки. Тому другий пункт емансипаційної програми це власне звання, самостійний хліб. Дальше йде проблема становища жінки в громадянстві, себто громадсько-політичні права й включення її в громадське життя. Досягнення цих постулятів можливе тільки шляхом зорганізованої акції, звідсіля потреба окремих жіночих організацій.

(Продовження буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бофало, Н. Й.

Мистецькі імпрези.

Старанням п. В. Чопика з рамени місцевого відділу УККА, відбувся у вівторок, дня 17. листопада в місцевому Міжнародному Інституті фортепіяновий речіталь п. Дарії Каранович. Культурна обстановка приміщення, добрий інструмент та зацікавлена мистецтвом різнонаціональна публіка створили сприятливу атмосферу для виступу піяністки та дали їй змогу по мистецьки відтворити перлини чужої і української фортепіянової музики. Ми почули твори Шуберта, Шумана, Шопена, Брамса, Скрябіна, а також Рудницького сонату, Ревуцького прелюд і мініяюру Варвінського Український танок (як наддаток). Блискуча техніка піяністки не затінила фінезійного відтворення змісту виконуваних творів та дала нагоду зібраним слухачам пережити хвилини правдивої мистецької насолоди, за які нагородили піяністку теплими словами признання і подяки.

Вечір мистецького танку влаштувала нашій громаді пані Оленка Гердан в неділю, дня 21 листопада. Український танок має великий круг зацікавлення серед нашої спільноти, а ще й тоді, коли виконує його знана з преси жрекиня цього мистецтва. Тому на цей вечір зібралося багато публіки, — явище, яке у нашій місцині належить, на жаль, до рідкісних. Цікаві танкові еволюції, виконані з мистецьким умінням, ґраціозні рухи і барвисті стилеві костюми, давали картини повні змісту і життя. Музичне оформлення, а також сольові точки, виконала піяністка п. М. Брокерт. Заповідала і пояснювала програму п. Ніля Стецьків. Вона доповнювала також програму вечора продеклямованими творами Лесі Українки, Франка і Федьковича.

Святочне закінчення Марійського Року відбулося у нас в неділю, дня 28 листопада. По молебні в церкві св. Івана Хрестителя, відбувся в парафіяльній залі цієї церкви святочний концерт. Місцевий парох о. І. Жук відкриваючи це свято, згадав про велике прив'язання і любов українського народу до Матері Божої, а ширше розвинула цю тему письменниця пані М. Маковська у своїй доповіді про почитання Матері Божої в Україні. В концертовій частині вечора взяли участь: мандоліновий гурток СУМА під проводом п. В. Павлишина, міш. хор парафіяльної церкви під диригентурою п. І. Грицковяна, міш. хор УККА і зорганізований на це свято оркестральний ансамбль (зусиллям капельника М. Кравчука і дир. хору УККА д-ра Р. Ставничого), який виконав Молитву із „Запорожець за Дунаєм" та супроводив хор УККА у Кишакевича кантаті „Радуйся Мати". Мистецько виконані деклямації п. Нілі Стецьків (Тичини „Скорбна Мати" в музичнім оформленні В. Безкоровайного) та Гуртка пластунок (У. Кравченко „Панагія Свята") доповнили програму цього релігійно-національного свята. На закінчення концерту о. дек. Стеранка подякував виконавцям за їхню працю при влаштуванні цього свята, яке причинилося до звеличання Матери Божої, Цариці України.

З признанням треба піднести ідею створення оркестрального ансамблю, який при добрій волі і охоті оркестрантів, може перетворитися у малу симфонічну оркестру, так потрібну для мистецької розбудови нашого культурного життя. **О. З.**

Реферат повний патосу, глибини думки і бадьорости виголосив інж. І. Стерпак. Хор з Гартфорду проспівав кілька народних пісень. Вступне слово о. Д. Кульматицького і деклямації О. Чорнобай і Р. Оренчук виповнили решту програми. Дохід з цієї імпрези відділ УКК призначив на Дім Української Культури в Ню Йорку.

Старанням Аматорського Гуртка відбулася 21 листопада ц. р. прекрасна комедія під наг. „Мефістофель жениться". Гості з надзвичайною насолодою сприймали по мистецьки виконану гру С. Стерпак і В. Гайового, як одного театрального супружа, і І. Чорнобай та І. Стерпака як другого. Комізм С. Стерпака і В. Гайового проявлявся не лишень у вивчених комічних сценах, але і випливав з природних атрибутів душі і веселої настави обоїх. О. Чорнобай не могла проявити своїх здібностей і чарувати глядачів, як це вона робила на попередніх виставах з огляду на обмеженість її ролі і то ролі особи, ніжні струни душі якої не надаються відтворити. С. Ганущак, як її співактор, додержав у мистецькому виконанні гри. Дохід з вистави відділ УКК призначив половину на будову нової церкви, а другу половину на залишенців.

Той же сам Аматорський Гурток, спільно з громадянами з Вилиментик, влаштував 28 листопада ц. р. Листопадову Академію в Вилиментек, Кон. На цьому місці треба підкреслити велику працю в користь нашої громади інж. І. Стерпака і його аматорів, які не тільки не жаліють труду, але і гроша для народної справи.

П. П.

Кемден, Н. Дж.

Листопадові роковини.

В неділю 14 листопада ц. р., заходом місцевого відділу У. К. К. А. українська громада Кемдену відсвяткувала 36-ті роковини Листопадового Зриву.

Перед імпрезою місцевий парох о д-р І. Нагаєвський відправив Панахиду за полягли х за волю України. Одногодинна програма концерту була проведена у справжньому святковому настрою. Свято відкрив голова місцевого відділу УККА інж. М. Ромах, після чого добірна 16-ка филаделфійського хору під диригентурою п. М. Добоша започаткувала концерт бадьорою піснею „За рідний край". Вступне слово про значення Листопадового чину виголосив п. Е. Гудяк. Доповідач коротко пригадав події з 1918 р., підкреслив важке становище українського народу після незавершених визвольних змагань, та зазначив, що наші святкування — це пошана для творців Листопадового чину, але також і пригадка для всіх нас допомагати українській визвольній справі всюди й постійно — матеріяльно й морально.

Наш тенор Михайло Мельник відспівав дві пісні; „Гуде вітер" Глинки, та „Колись дівчино мила". Обі пісні справили приємне враження на слухачів. Милою несподіванкою був виступ молоденької солістки Анни Марії Мельник з піснею „Маєва нічка". Коли п-на Мельниківна дальше працюватиме над собою голосово й щодо української мови — то це буде похвально й корисно. Фортепіяновий супровід був у руках п. Ореста Лазора. Панна Люба Галат продеклямувала з чуттям і дуже добре голосово „В день 1-го Листопада" С. Черкасенка. Її деклямація, як завжди, створила піднесений настрій. Молода деклияматорка Марта Строчан віддеклямувала вірш „Листопад", чим виявила деклияматорський хист, який треба розвивати дальшою працею над собою.

Кінцевими точками програми був виступ згадуваної 16-ки під диригентурою п. Мих. Добоша з двома піснями: „Серед степу широкого" та „Задзвенімо"... Для добірних голосів під умілим керівництвом оцінкою нехай буде щирий святковий настрій серед слухачів і нагорода рясними оплесками. Свято закінчено національним гимном. Відповідно до свята влаштована й оздоблена сцена належить трудові п. Миколи Рудницького.

Збірка на воєнних інвалідів дала $28.00. Кемденська громада невелика, але патріотична. Зрозуміння важливости української організованости помітно зростає, свідомість певної гордости бути українцем чи українського походження поглиблюється. Є й недоліки, які, треба надіятися, дасться виправити. Треба сподіватися, що в наступній національно - культурній імпрезі візьме активну участь вже таки Кемденський хор, та що ще ширший круг громадянства своєю присутністю вшанує своє рідне, а тим самим і себе самого.

М. Р.

Йонґставн, О.

Листопадове Свято.

Дня 14 листопада ц. р. старанням Відділу УККА для м. Йонґставн й околиці, відбулося у нас Листопадове Свято.

Свято відкрив голова Відділу п. Ю. Присташ, а чоловічий хор „Трембіта" заспівав Американський Гимн та „Гей за морем" С. Людкевича. Д-р Р. Стахура виголосив вступне слово, а п-і Ю. Войтович деклямувала „Борцям за волю України". Головним бесідником був гість з Клівленду, ред. Я. Ємець, який виголосив гарно опрацьований та відповідний до Свята реферат. Поодинокі промови були переплітані співочими точками, в яких хор „Трембіта", під диригентурою уч. А. Когута, відспівав „Марш Бойків", пісня УПА та „Колись дівчино мила", муз. М. Гайворонського, а театр. артистка п-і В. Стахурова заспівала „Засумуй трембіто" Н. Нижанківського та „Накрила нічка" М. Гайворонського. По деклямації „Мій Львів" В. Лесича, яку виконав Т. Горбачевський, слідувала інсценізація твору В. Стефаника „Марія", в якій брали участь пані: Горбачевська, Штиньова і Плосконякова та панове: Радь, Миховйч, Луць і Копчик. Режисерувала п-і В. Стахурова. По інсценізації виступив ще раз хор „Трембіта" з піснями: „Вкраїно Мати кат сконав" Стеценка та „Слава героям" Сметани. Хорові, а також і солістці, вміло акомпаніювала на фортепіяні п-і А. Ромбль, родж. Мушинська.

Ціла програма Свята була дбайливо підготована і дуже вдало виконана. Голова Відділу п. Ю. Присташ сердечно дякував у своїм кінцевім слові всім виконавцям програми і учасникам Свята та закликав до зберігання наших національних традицій. Свято закінчено українським Національним Гимном. Весь чистий дохід призначено для Народнього Фонду Централі УККА.

Д-р Роман Стахура.

Дітройт, Міш.

Великий успіх Драм-Гуртка СУМА.

Не один із нас дивувався і подивляв відвагу Управи Драм-Гуртка СУМА — осередок ім. Пилипа Орлика в Дітройті — Схід, коли довідалися, що Гурток рішив ставити драму М. Старицького „Ніч під Івана Купала". Бо як же воно так? Невже ті, що відважилися на таке ризико, хочуть цим нерозважним кроком перечеркнути дотеперішні успіхи праці Гуртка, здобуті двома останніми такими успішними виставами, як „Безталанна" і „Мати Наймичка"? Бож подумати тільки: хто буде виконувати такі ролі, як ролі Палажки, Василя, Галі, Левка чи Наталки? А гурти, а хори, а музичний супровід? Тож з нетерпеливістю чекала наша громада на цю виставу. А в неділю, 28 листопада б. р. ця громада переживала велику і милу несподіванку, коли на сцені Українського Народного Дому перед очима тисячі глядачів проходила дія драми М. Старицького, з її чудовими побутовими картинами, з її чарівними мелодіями наших народних пісень, з гарячими пристрастями, палкою любов'ю та глибокими душевними болями її дієвих осіб. Великий успіх! Бурхливі оплески! Справжній театр!

Правда, вже під час самої майже піврічної, підготовки вистави до нас доходили вісті, що є оправдані надії, що „штука піде", бо і ролі обсаджені як слід, і гурти добрі та й хори „звучать", а що найважніше, є музичний керівник, якого саме ім'я і театрально-музичне минуле в Рідному Краю дає запоруку, що щонебудь він на сцену „не пустить". Та й режисура в певних руках того самого І. Федчишина, що з цим самим Гуртком ставив вже і „Безталанну" і „Мати Наймичку". А коли нам не раз вдавалося закрастися на проби і побачити той запал, з яким працював не лише цілий ансамбль і адміністрація Гуртка, але і кожний рядовий сумівець при підготовці п'єси, то наше початкове недовір'я поволі уступало і робило місце гарним сподіванням. І ці наші сподівання не лише оправдалися, але ми побачили на сцені куди більше, ніж сподівалися. Ми побачили справжній театр.

Я не фаховий театральний критик, тож і не беруся аналізувати вистави в деталях, але як людина старша, яка на своєму віці бачила вже не одну виставу наших т. зв. драматичних гуртків і наших т. зв. професійних театрів, відважуюся сказати, що виконавці головних роль, як пані С. Рознатовська (Палажка), О. Мякуш (Галя), О. Федчишин (Наталка), С. Дольницька (Настя) і Г. Левченко (Катря) та панове І. Федчишин (Василь), М. Кавка (Левко), В. Барнич (Наум) і О. Стелюк (Денис) досягли високого мистецького рівня. Особливо в знаменитій, повній драматичної експресії грі С. Рознатовської в ролі героїні п'єси, в райдужно веселій ролі нашої сільської козир-дівки О. Федчишинової, в грі палкого легкодушного парібка І. Федчишина, чи в такій природній і до деталів продуманій грі придуркуватого хлопця, ролю якого виконував М. Кавка, ми бачили дійсно добрих акторів. А всім їм повною ходою дотримували кроку і О. Мякуш в ролі ніжної і наївної Галі, і Г. Левченко в ролі життєвим горем прибитої наймички-покритки, і пара статечних українських ґаздів - селян В. Барнича та С. Дольницької та О. Стецюк в ролі життєрадісного парібка Дениса. А яка жива і природна була гра гуртів, що таку важну ролю відіграють у цій п'єсі, а як дійсно добре звучали хори в піснях - примітивах українськї вулиці під супровід 14-ти членної оркестри під вправною батутою дир. В. Сарамаги, і як технічно зіграний був балет укладу М. Кавки. Мистецьку цілість вистави завершувало оформлення сцени, зокрема чудові декорації роботи Д. Мусика. Я вже казав, що я не фаховий театральний критик, але мені здається, що й він не багато найшов би мінусів в цій виставі (з вимком деяких неправильних наголосів), зокрема, якби взяв до уваги ті умовини, серед яких приходиться виконувати таку працю. Лише тверде завзяття і святий запал можуть доконати такого діла, як його виконав осередок СУМА в Дітройт — Схід і його Драматичний Гурток.

М. Подільський.

Нюарк, Н. Дж.

Свято - ювілей Товариства „Чорноморської Січі".

Пам'ятний день 20 листопада ц. р. буде належно відмічений в історії згаданого товариства, яке того ж дня ввечорі у великій, святочно прибраній залі свого власного, гарного дому при 506-508, 18 евеню в Нюарку, влаштувало величавий ювілейний бенкет з нагоди своєї протягом 30-ти років безперервно веденої, культурної і спортової діяльности на терені міста Нюарку. В бенкеті, мимо зливного дощу, взяло участь поверх 250 осіб: членів товариства з родинами і запрошених гостей з Нюарку, Ню Йорку і дальшої околиці. При головному столі засіли м. і. тепер. голова тов-а, голова ювілейного комітету,, представники місцевих Укр. Катол. і Укр. Правосл. Церков та видатніші громадяни. Голова ювілейного комітету п. І. Атаманець відкрив коротким словом бенкет, представляючи зібраним д-ра В. Вемка, місц. лікаря-дентиста, який і проводив бенкетом до кінця. Забравши слово, д-р В. Вемко, коротко начеркнув історію товариства - ювілята, різні фази його розвою та представив зібраним учасникам приявних б. сотенних (предсідників товариства) пп. І. Гриника, Д. Чорнюка, А. Варана, М. Васараба, Гр. Дорошенка, М. Корду, М. Литвина і тепер. голову М. Мироша, гостей з Ню Йорку: п. М. Іванова, б. команданта Чорноморської Січі і п. П. Тибора та визначних членів Тов-а, яких учасники бенкету вітали оплесками. На залі появився запрошений гість п. Л. П. Карлин, мейор м. Нюарку, який щиро повітав зібраних на залі учасників бенкету. Опісля прийшов до слова п. А. Ватюк, голова УРС, який нав'язуючи до історичних традицій і наших визвольних змагань, згадав про створення січової організації на терені ЗДА і подав короткий начерк діяльности товариства-ювілята від його оснування досі. Крім цього, на бенкеті було ще кілька привітів; м. і. письменний від Відділу ОбВУА в Нюарку і адвоката І. Романишина та усний п. Д. Чорнюка (б. сотенного тов-а) з Ню Йорку. Бенкет почався і закінчився молитвою. Під час як і після бенкету пригравала оркестра під проводом п. П. Вемка і приявні забавлялись весело довго поза північ.

Перед цим Святом відправлені були у всіх місц. українських церквах, в неділю 14-го листопада 1954, Поминальні Богослуження за впавших Героїв у наших визвольних змаганнях і за душі померлих членів Т-ва. Так отже товариство „Чорноморська Січ", що весь час щедрою рукою розділювало пожертви і то в поважних квотах на народні цілі, даючи в цей спосіб приклад жертвенности іншим нашим товариствам в Нюарку, відзначило один період своєї успішної діяльности в Нюарку.

З нагоди ювілею товариства появилась перед зібраними учасниками бенкету на столах на гарному папері, дбайливо видана ювілейним комітетом книжка, в якій на початку поміщена докладна історія товариства - ювілята та у зв'язку з цим рівнож поміщені там численні світлини, а понадто оголошення наших організацій — товариств і бізнесменів в Нюарку.

О. У.

Лудлов, Масс.

Дещо про нас самих.

По літньому, відпочинковому сезоні наша громада почала свою працю підготовою до Листопадових Роковин, які остаточно відбулися 7 листопада ц. р. Атракційною точкою свята була інсценізація Л. Українки „Грішниця". Гості, які перший раз на такого роду імпрезах заповнили залю по береги, з приємністю слідкували за неперевсічною грою Ірини і Олі Чорнобаїв.

Кожний свідомий українець га кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшати кадри ідейних українських драпавників.

Спорт

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

ТРИЗУБ — ЛОТИШІ 5:1 (3:0).

Филаделфія, 25. листопада. — Товариська зустріч з Лотишами з Ню Йорку принесла Тризубові заслужену перемогу. Гра проходила на високому рівні, а наш напад, який „мав свій день", часто непокоїв ворота гостей гарними акціями. Добрий воротар противника найбільше прислужився до того, що тільки п'яти разів м'яч сколихнув сітями в його твердині. В нападі гостей бачили ми Конопасевича, який добув для них одинокі ворота. Стрільцями воріт для Тризуба були: Прунько 2, Чижович, Королик, і одні самовбивчі.

ТРИЗУБ —РЕДІНҐ 0:1 (0:1).

Филаделфія, 28. листопада. — Завдяки судді, який зовсім несправедливо подиктував карний коп при кінці першої півгри, Тризуб втратив незаслужено дві цінні точки в цих мистецьких змаганнях. Навіть змагуни противника твердили про неслушність цього рішення судді.

Тризуб був безперечно кращою командою, через цілі змагання мав перевагу, та гарною комбінаційною грою вповні заслуговував на перемогу. Ці змаґання можна вважати одними з найкращих, які колинебудь грав Тризуб. Швидкість, старт до м'яча, подачі, гра долиною і стріли доказали, що наші змагуни є тепер у знаменитій формі. Натіть часті зміни змагунів не шкодили доброму поземові гри. Напад з д-ром Павлічкою на чолі грав знаменито, Чижович і Зубик створювали небезпечні ситуації під воротами гостей, але стріловий пех знову переслідував тризубівців. Треба тільки звернути увагу на дуже гостру гру змагунів Тризуба, яка не приносить жадної користи і навіть наших симпатиків зовсім не захоплює. Краще глядіти більше за м'ячем, як за ногами противника. Противник, заскочений знаменитою грою наших в другій півгрі, стягнув напад до заду і відбивав м'ячі на авти. Тоді теж дальші невірні рішення судді привели до протестів численно зібраної публіки. Свисток судді застав тризубівців в акції під воротами гостей. Забираючи незаслужено нашим дві точки, суддя покидав грище під охороною. Після цієї програші Тризуб опинився на п'ятому місці в показнику Ліґи.

Юнаки Тризуба розгромили однолітків команди Влюс, маючи гнітучу перевагу впродовж цілих змагань. Авторами перемоги наших з відношенням 5:0 були стрільці воріт: Швак 4, Ткач 1.

П. К.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ
У. Н. СОЮЗУ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Т-во Запорозька Січ, відд. 155, повідомляє всіх членів, місцевих і позамісцевих, що **річні збори** відбудуться в п'ятницю, 10. грудня, о год. 7-ій веч., в залі 760 State St. Проситься членів прибути вислухати звіту цілорічного діловодства, контрольної комісії і всіх урядників. Рівнож буде вибір урядників на рік 1955. Довгуючих членів напоминається вирівняти свої довги. — І. Будняк, предс.; І. Макар, кас.; М. Чумер, секр.

НОНҐСТАВН, О. — Б-во св. І. Хрестителя відд. 290 повідомляє, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12-го грудня, о год. 2:30 попол., у власній залі 914 Франклін Евеню. Проситься всіх членів прийти та вислухати звітів урядників і контрольної комісії. Буде також вибір уряду на рік 1955 і другі відділові справи. Тому обов'язком кожного члена бути на тих зборах. — М. Мушинський, пр.; Дм. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — **Річні збори** Б-ва св. Петра і Павла відд. 220 відбудуться в суботу, 11-го грудня, о год. 7:30 веч., в парафіяльній залі 4950 S. Paulina St. Буде звіт уряду і контрольної комісії, вибір нового уряду на 1955 рік і багато нових справ до вирішення, тому обов'язком всіх членів бути присутними на зборах. — С. Брудний, предс.; Д. Гежовський, кас. Г. Гарасим, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Т-во ім. І. Франка, відд. 146 повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 12-го грудня, о год. 1-ій попол., в Українськім Осередку, Карпентер вул. Проситься прийти громадно буде вибір нової управи на 1955 рік. Проситься також привести зі собою нових членів. — Уряд.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Відділ 292 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го грудня, о год. 1:30 попол., в У. Н. Домі при Мішіґан і Мартин вул. Членів, які залягають з вкладками, проситься прийти і вирівняти свої залеглости перед річними зборами а членів, які ще не зложили свого датку на „Веселку", проситься це зробити на цих зборах. — Д. Дубрівний, секр.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. — **Річні збори** Т-ва Запорозька Січ, відд. 284 відбудуться в суботу, 11-го грудня, о год. 7:30 веч, в залі У. Н. Дому, 1020 Норт 9 вул. На зборах буде вибір нового уряду на рік 1955. — М. Гудима, предс.; П. Кохманський, кас. І. Василюка, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Б-во св. Юрія відд. 379 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го грудня, в Союзовій залі при 843 N. Western Ave., о год. 12:30 вполудне. Є важні справи до полагодження. Проситься членів вирівняти свої залеглости, щоби контрольна комісія могла перевести контролю. Суспендовані члени як прийдуть і заплатять свій довг будуть прийняті наново. — Г. Бобик, предс.; І. Малюк, кас.; М. Семків, секр.

БОСТОН, МАСС. — **Річні збори** Т-ва ім. Е. Коновальця відд. 238 відбудуться в неділю, 12-го грудня, в церковній залі 136 Arlington St., зараз по Сл. Божій. Проситься всіх членів прибути численно, хоч раз урік на збори, вислухати звітів з цілої річної праці Управи та вибрати уряд на рік 1955. Пригадується усім тим, що не платять на час, що секретар обов'язково мусить вислати гроші найдалі до 21-го ц. місяця. Хто не вислав добровільної доплати на Свободу чи „Веселку", проситься принести на збори а урядники займуться пересилкою. — П. Мороз, пр.; П. Попович, кас.; Е. Сілінський, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — С-во Рож. Пресв. Богородиці відд. 36 повідомляє своїх члениць, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12-го грудня, о год. 4:30 попол., в церковній залі 305 Гудсон Евеню. Є багато справ до вирішення і також буде вибір уряду на рік 1955. Неприявні будуть карані після статуту. — Е. Герула, предс.; М. Шворц, кас.; С. Гунька, секр.

БОФАЛО, Н. Й. — **Річні збори** Б-ва св. І. Хрестителя відд. 304 відбудуться в неділю, 12-го грудня, о год. 7-ій веч., в парафіяльній залі, 158 Germain St. Проситься всіх членів прибути на збори. Буде вибір уряду і різні важні справи. — І. Слободян, предс.; М. Завіский, кас. М. Гнатик, секр.

КЕМПБЕЛ, О. — **Річні збори** Т-ва Сокіл відд. 218 відбудуться в неділю, 12-го грудня, о год. 2-ій попол., в У. Н. Домі. 165 Gordon Ave. Буде річний звіт теперішних урядників і контролі та вибір нових урядників. Залеглі членські вкладки обов'язково мусять бути вирівняні ц.р. Всі члени обов'язково повинні явитись на річних зборах, неприсутні будуть карані після минулорічної ухвали. — Уряд.

ОЛІН, Н. Й. — Т-во Запорозька Січ відд. 363 повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12-го грудня о год. 2-ій попол., в домі 1003 Brook St. Просимо всіх членів явитись на збори, буде вибір нового уряду й інші важні справи до полагодження. — Д. Мішанець, предс.; О. Іванців, кас.; Д. Базів, секр.

КУРТІС БЕЙ, МД. — С-во Неп. Зач. Пр. Діви Марії відд. 290 повідомляє всіх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12-го грудня, о год. 2-ій попол., в церковній залі. Буде річне справоздання і вибір нового уряду на 1955 рік. Проситься всіх членів обов'язково прибути. — А. Хімяк, предс.; М. Іванюк, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — **Річні збори** Т-ва Запорозька Січ відділ 367 відбудуться в неділю, 12-го грудня, у церковній залі, о год. 1:30 попол. Проситься щоб всі члени явилися на зборах бо є важні справи до полагодження. Рівнож, голосування над змінами і поправками. УВАГА! Вибір уряду на рік 1955. Кожний член повинен дбати, що найкращий уряд був вибраний. Членські рішення у грудні мають статутові права цілий рік. — М. Сорохтій, предс.; М. Мельник, кас.; В. Попович, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. — С-во ім. Рож. Пресв. Богородиці, відд. 216 повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12-го грудня, о год. 2-ій попол., в церковній залі ч. 12205 Парнел Евеню. Обов'язком всіх прийти на час, бо є справи до полагодження, як також буде вибір уряду на 1955 рік. — П. Мацях, предс.; Р. Білик, кас.; А. Сосновська, фін. секр.

ЛИТЛ ФОЛС, Н. Й. — Т-во Запорозька Січ відд. 330 повідомляє членів місцевих і позамісцевих, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12-го грудня, о год. 2-ій попол., в У. Н. Домі. Проситься членів прийти, буде вибір уряду на 1955 рік і проситься членів вирівняти залеглі місячні вкладки, щоб не переносити довгів. — І. Андрісшин, предс.; М. Русин, кас.; Н. Паламар, секр.

ЛЯНКЕСТЕР, Н. Й. — В-во св. Василія відд. 87 повідомляє членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12-го грудня, о год. 1-ій попол., в парафіяльній залі при Ellecott, Rd. Уряд просить всіх членів прийти. Будуть вибори урядників на рік 1955. Проситься всіх членів виповнити свої залеглости, в противнім разі будуть суспендовані. — А. Костецький, предс.; І. Окаль, кас.; М. Трояновський, секр.

ПИТСБУРҐ, ПА. — Т-во Рогатинщина відд. 396, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12-го грудня, о год. 3:30 попол., в залі на 18 and Sidney St., при укр. прав. церкві на Савт Сайд. Просимо прийти на означений час, бо буде звіт уряду за 1954 рік, а відтак вибір уряду на 1955 рік. Запрошується також молодіж взяти участь в зборах. — І. Драпала, предс.; Ф. Цюлюпа, кас.; І. Слободян, заст. секр.

МОНЕСЕН, ПА. — В-во св. Ап. Петра і Павла відд. 338 повідомляє, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12-го грудня о год. 1:30 попол., в залі Укр. Клюбу на 2-ій вул. і 213 Скунмейкер Евеню. Проситься всіх членів прийти і вирівняти свої місячні вкладки за рік 1954. Буде вибір уряду на рік 1955. — І. Кудлик, предс.; Й. Кудлик, кас.; П. Янковський, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Відд. 421 повідомляє, що **річні збори** відбудуться в суботу, 11-го грудня, о год. 8-ій веч., в укр. залі. Проситься членів прийти на збори, хто не прийде, буде караний. — І. Наконій, предс.; М. Шипінка, кас.; Ю. Вереза, секр.

Посмертні Згадки

ДАНИЛО СОЛОНЧАК, член Т-ва Українська Січ, відд. 59 УНСоюзу в Бриджпорт, Конн. помер 28-го листопада 1954 р. Походив з села Колоколин, пов. Рогатин, Галичина. Полишив в смутку дружину Евдокію. Похорон відбувся 30. листопада в присутности Родини, Членів і Приятелів з погребового заведення до гр. кат. церкви, а відтак на цвинтар св. Івана Хрестителя в Стратфорд, Конн. — В. Й. П.!
М. Галькевич, секр.

КАТЕРИНА БАРАБАШ, членка Б-ва св. Стефана, відділ 221 УНСоюзу в Шікаґо, Ілл., померла 17-го листопада 1954 р. Покійна походила зі села Оліїв, повіт Зборів, Західна Україна. Оставила в смутку дочку Гелен і сина Івана. Похорон відбувся 20. листопада при участі Родини, членів відд. 221, Приятелів з укр. грек.-кат. церкви св. о. Николая відпроваджено на укр. цвинтар св. о. Николая. — В. Їй П.!
Т. Шпікула, секр.

ЕВСТАХІЙ ТИВОНЧУК, довголітній член Б-ва Сош. св. Духа відділ 295 УНСоюзу в Акрон, О., помер по довгій недузі 27-го листопада 1954 р., залишаючи в смутку дружину Вікторію, доньки Марію, Катерину і сина Станислава і одного внучка; 3-х братів і дві сестри. Покійний прожив 57 років. Роджений в с. Щепятин, пов. Рава Руська, Галичина. Похорон відбувся 1. грудня з погр. заведення до церкви св. Духа при участи Рідні, Членів Б-ва. і Приятелів на цвинтар св. Хреста. — В. Й. П.!
В. Пулк, секр.

ТАРЗАН, ч. 3377. Ультиматум.

Пригнічений і нужденний старий шукач золота сидів згорблений поруч мавполюдини, коли їхали вони до узбережжя.

— Старий чоловіче, я вас заведу до безпечного місця, — сказав Тарзан, — я маю приятелів, які дбатимуть про вас... якщо ви бажаєте залишитись в Африці.

— Але за те ви мусите пообіцяти ніколи не турбувати моїх приятелів у джунґлях і не продавати ваших ліків членам племени. — Гарріґен похмуро погодився.